

Innhold

Innleiing	15
Kvifor undersøke vesentlegkravet i journalistikken?	15
Sentralt nyheitskriterium	17
Ordet «vesentleg»	17
Undersøke vesentlegkravet	20
Utval og metode	21
Ulike ståstader og vesentlegkravet	23
Ein profesjonsverdi?	23
Form og innhald	23
Vesentleg - «børs og katedral»?	24
Viktig, vesentleg	24
Krav, kriterium, verdi	25
Innhaldet i boka	26
Sitatbruk som metode	27
Del 1	
VESENTLEG - KUNNSKAP, ETIKK OG VERDIAR	29
Kapittel 1	
Sentrale element i kravet	30
Kapittel 2	
Profesjonsetikk og samfunnsoppdrag	32
Etikken – limet i profesjonen	32
Profesjonsetikk og samfunnsoppdrag	34

Moteord	36
Snever etikkforståing	37
Lite vekt på innhald	38
Eit krav til rolla	41
Oppsummering	43

Kapittel 3

Vesentleg – eit kunnskapskrav	44
Ein tenkt situasjon	44
Ein verkeleg situasjon	45
Sanning og paradigme	46
Å tolke og å forstå	47
Kunnskap som grunnlag for kritikk	48
Strid om forståing av kunnskap	49
Differensiering og metodemangfald	50
Profesjonsetikk og sanningskrav	52
Kunnskap og makt	53
Kunnskap som praktisk handling	54
Oppsummering	55

Kapittel 4

Skjønn og rolle	56
Skjønn og profesjon	56
Kva sermerkjer skjønn?	57
Om omgrepet skjønn	57
Strukturell kategori	58
Epistemisk kategori	58
Pliktnormer og formålsnormer	59
Allmenne rasjonalitetsnormer	59
Personleg kunnskap	60
Lokale tradisjonar og kulturar	61
Fornufta kan sprike	62
Serskilt ved rolla	63
Er i den politiske sfæren	64
Handlar i det offentlege rom	65
Oppsummering	66

Kapittel 5

«Det er urettferdig» 67

Vesentlege nyheiter 67

Dagsordenmakt 68

Kva dreier etikk seg om? 69

Etikk - ulike måtar å spørje på 70

Konsekvensetikk 71

Pliktetikk 72

Etikk og kjensler 74

Dygdsetikk 75

Relasjonen «etikkens stad» 76

Journalistikk betyr særbehandling 77

Tre saker våren 2011 78

Viktig i journalistikk 78

Oppsummering 80

Del 2

VESENTLEG - EIT NYHEITSKRITERIUM 81

Kapittel 6

Meir enn eit honnørord? 82

Kapittel 7

Kva blir assosiert med «vesentleg» i journalistikken? 84

Vesentlegkravet har fylgt pressa 84

Blir vesentlegkriteriet brukt? 85

Kva blir forstått med viktig/vesentleg i journalistikken? 87

Vid og smal forståing av vesentleg 89

Todelt forståing 90

Grunngjevingar 91

Omverdas problem med medias vesentlegkrav 93

Ikkje nokon 10 bod 94

Vesentleg - for enkeltmenneske eller for grupper? 94

Oppsummering 96

Kapittel 8

Kva blir forstått som vesentlege saker i nyheitsjournalistikken? 98

Konkretisering av vesentlegkravet 98

Formålet med vesentlege saker 99

Saker som avdekker og får fylgjer 99

Saker som gjev ny kunnskap 100

Kritikk av system 100

Skje noko positivt 101

Vesentleg gjeld samfunnsrolla 102

Oppsummert i fire kategoriar 102

Om skjema og analyse av sakene 104

Døme på saker informantane meiner er vesentlege saker 107

Oppsummering 109

Kapittel 9

Sprik i synet på nyheitskriterium 111

Vesentleg del av VISAK 111

Kva er nyheitskriterium? 112

Journalistiske kriterium 112

Nyheitskriterium i faglitteraturen 114

Rangering av VISAK 117

Andre kriterium 120

Ei særstilling? 120

Korleis blir desse fem kriteria forstått? 121

Proessen taper 126

Kritikk av liste med nyheitskriterium 127

«Er det ei Nationen-sak?» 128

Skriftleggjering 129

Oppsummering 130

Kapittel 10

Antal, avstand og geografi 134

Sentralt og omstridt 134

Nyheiter og geografi 135

Geografi som kriterium for vurdering av viktig / mindre viktig stoff 136

Problem med geografikriteriet 138

Geografikriteriet kjem til kort 139

Geografi og medias «vi»-rolle 140

Oppsummering 142

Kapittel 11

Målestokkar for vesentleg og lite vesentleg 143
 Kva er det motsette av vesentlege saker? 143
 Fire kategoriar 144
 Lite vesentlege saker 145
 Saker som er gjort lite vesentlege 146
 Motforestillingar mot å svare 148
 Oppsummering 150

Kapittel 12

Etikkens potensial for innhaldsvurderingar 152
 Visjon og konkrete forestillingar 152
 Etikkens rolle 153
 Sentrale kriterium i vesentlegvurderingar 154
 Spenningar i vesentlegkravet 156
 Sprenger geografidimensjonen 157
 Ugrei allianse 158
 Oppsummering 158

Del 3

VESENTLEGKRAV OG MANGFALD 161

Kapittel 13

Vesentlegkravet - gjeld verdiar og ideologi 162
 Ulike samfunnsoppdrag 162
 Ideala om mangfald 163
 Om del 3 164

Kapittel 14

Betyr medieverksemdas ideologi og ståstad noko for nyheitstenkinga? 166
 Ideologisk ståstad 166
 Lokalavisene 167
 Regionavisene 168
 Riksmedium 170
 Deler dei medieverksemdas grunnsyn? 172
 Skilnaden på før og no 173
 Betyr ideologisk ståstad noko for nyheitsjobbinga? 175
 Kva viser svara? 176
 Betyr ikkje noko 177

Kan bety litt	178
Betyr noko	179
Nei. Litt. Ja	182
Oppgjer med gamalt rolleideal	183
Eit avpolitisert nyheitsideal?	184
Nyheiter står i verdikontekst	185
Oppsummering	186

Kapittel 15

Kva gjer journalisten med egne verdjar?	187
Kva betyr egne verdjar?	187
Eigne verdjar og rolle	189
Tre måtar å forhalde seg til egne verdjar på	190
Eigne verdjar irrelevante	191
Balanserer verdjar	191
Vektlegg egne verdjar	191
Kva betyr eige syn, egne verdjar?	192
Bruker egne verdjar på ulike måtar	194
Kva spørsmål får fram ulike syn i redaksjonen og korleis blir meiningsskilnader forstått?	195
Kva blir det diskusjon om?	196
Lite politisk usemje	197
Har tenkt tanken	198
Oppsummering	199

Kapittel 16

Er nye rolleideal på veg inn i journalistikken?	201
Rådande ideal	201
Rolle og kunnskapsideal	202
Spørsmål om tre rolleideal	204
Kva viser svara?	206
Journalistrolle 1: Det er mogeleg å halde seg sjølv utanfor teksten	207
Journalistrolle 2: Det er kanskje ikkje mogeleg å halde seg sjølv heilt utanfor teksten i nyheitssaka, men journalisten bør prøve	208
Journalistrolle 3: Det er ikkje mogeleg å halde seg sjølv utanfor teksten	211
Feil fokus	212
Blior ord som objektiv/objektivitetsideal brukt?	213
Objektivitet	216
Vekt på ei rolleforståing	218

Ulike rolleideal	219
Oppsummering	220

Kapittel 17

Journalistikk og verdikritikk	221
Ordet verdi	221
Fritt kjeldeval og fritt verdival	222
Uklare oppfatningar	223
Trådar mellom verdjar og nyheitsdekking	225
Ikkje-tema	226
Innverknad av rolleforståing	227
Gjere verdivurderingar	228
Få fram reelle konflikhtar	228
Oppsummering	229

Del 4

VESENTLEGKRAVET OG JOURNALISTPROFESJONEN	231
---	------------

Kapittel 18

Eit sentralt krav?	232
Medvit om eiga maktutøving	233
Ulike typar mediemakt	234
Spenningar mellom vesentlegkrav og kommersielle nyheitskriterier	235

Kapittel 19

Profesjonsverdjar og profesjon	237
Profesjonsverdjar	237
Positiv verdiorientering	239
Profesjon – god klang i yrket	240
Mest velferdsprofesjonar	241
Profesjonalisering	242
Spenningsfylt krav	243
Oppsummering	244

Kapittel 20

Vesentlegkravet – ein felles profesjonsverdi?	246
Sprik og tvisyn	246
Motforestillingar	247
Gjev retning i journalistikken	249

Felles verdi for pressa?	250
Konkretisering av honnørordet?	250
Menneskeverd	251
Sanningskravet	252
Ytringsfridom, ubunden	253
Kva manglar?	254
Oppsummering	255

Kapittel 21

Forslag til profesjonsverdiar	256
Ytringsfridom	256
Sanningskravet	259
Menneskeverd	261
Kritisk og ubunden	263
Ubunden	265
Vesentlegkravet	266
Krav til rolla	267
Nyheitskriterium	268
Mangfald	269
Oppsummering	270
Sluttord: Journalistikkens kår	270

Litteraturliste	273
------------------------------	-----

Stikkord	279
-----------------------	-----